

مطبعه و اداره خانه اختر
در راسته بابعلی است نمرة ۲۵
در کارهای متعلق بداره به آقا محمد ظاهر
رجوع میشود.
اسامی وکلای کرام در ممالک دور و نزدیک
گاهی در صفحه آخرین نکاشته خواهد شد.
روز پنجشنبه ۲۱ ذی الحجه سنه ۱۲۹۷
۱۳ تشرین ثانی رومی و ماه ۲۵ اکتوبر ۱۸۸۰

تعارف بدلات سالیانه
دارالسعادة اسلامبول ۰۳ مجیدی سیم
دیگر ممالک محروسه عثمانیه ۷۵ فروش صاغ
ممالک محروسه ایران ۲۵ قران
ممالک هندوستان و بنادر ۱۵ روپی تفره
ممالک روس و قفقاز ۱۵ روبل کاغذی
ممالک اروپ و عربستان ۲۵ فرانک
یک نسخه ۶۰ پاره است
اجرت پوست همه جابعهده اداره است.

این نامه از هرگونه وقایع و اخبار و از سیاسیات و پولیتیک و علم و ادب و دیگر منافع عامه سخن میگوید. هفته یکبار طبع میشود. اوراق
و نوشتجات سودمند را بامتنان میپذیرد. در نوشتن کاغذهایی که از خارج میرسد اداره آزاد است. کاغذی را که نوشته نمی شود
صاحبش نباید استرداد بکند. کاغذهایی که پول پوست ندارد قبول نخواهد شد.

نگرامها

از برلین ۱۶ ذی حجه در باب
عرضهائی که از جانب ملت موسوی بمجلس
مبعوثان داده شده بود سؤالی بمیان آورده شده
کونت (اولسترتک) در ضمن جواب گفته است که
چون قوانین اساسی دولت المان دارای مساوات
مذهبی است بنابر این نمیخواهد تغییری در قوانین
مذکوره بدهد.

از لندن ۱۷ ذی حجه در
مجمعی که مرکب از خواهران هیئت سابق وکلای
انگلستان بود لور دسالبری خطابه خوانده ضمناً
گفته است حرکات دولتها را در خصوص نمایش
بحری مقصود را بطور مطلوب حاصل نکرد. و این
فقره را که یک دولت بزرگ میخواست به تنهایی در باب
اجرای احکام عهدنامه اقدام نماید نیز اعتراض
نموده در پایان خطابه خود اظهار داشته است
چون اکنون مسیو کلادستون بمسلك سیاسیه
(لورد بیکونسفیلد) برگشته است میتوان گفت
که همین وسیله برای مسیو کلادستون مقدمه خوبی
بجهت پیشرفت کارهای سیاسی او خواهد شد.

از اتان ۱۸ ذی حجه مسیورادو یوسفیر
تازه دولت المان دیروز طرف مغرب بانبجیا
وارد شده است. سفیر مشارالیه چند روزی
در اتان اقامت نموده پس از آن باسلامبول عزیمت
خواهد نمود.

(مسیو دیوینی) سفیر فرانسه روز پنجشنبه
آینده بانبجیا (اتن) خواهد برگشت.

مجلس مبعوثان برسدی کی لوائح قوانین
مختلفه که از چندین باینطرف مطرح مذاکره
مجلس است اشتغال دارد.

از اسماعیلیه ۱۷ ذی حجه از یاز
دهم همین ماه اوکتوبر فرنگی نایبم ماه مذکور
از قتل سوبش چهل و چهار فروند کشتی عبور
نموده از کشتیهایی مذکور مبلغ نهصد و شصت
و یک هزار فرانک رسم مرور گرفته شده است.

از لندن ۱۸ ذی حجه دولت یونان
بکمال کرمی مشغول آماده کردن تدارکات جنگی
است. و دوفروند کشتی زره دار جنگی در ماه
مارس آینده آماده حرکت خواهد شد.

برای نگاهداری سواحل یونان نیز تدابیر
لازم بکار برده میشود. از مهندسهایی فابریک
توپ (کروپ) سه نفر مامور وضع استعمال توپهای
(کروپ) را بصاحب منصبان توپچی و نفرات
یونان مشق و تعلیم میدهند.

از پاریس ایضاً در مجلس مبعوثان
فرانسه قرارداد شده که احکام قانوننامه که در باب
عدم معزولی حکام نوشته شده است نایکسال دیگر
مرعی الاجرا نگردد. و این قرارداد در مقابل
یکصد و شصت و نه رای با کثرت دویمت
ونود و پنج رای پذیرفته شده است.

از ناپولی ایضاً ماریار پار نام کشتی

جنگی زره دار ایتالی امروز بچانن لنگرگاه
(قنارو) عزیمت نموده است. کشتی مذکور
بجای واپور زره دار (پالسترو) نام دولت مشار
الیهاکاز (قنارو) بناپولی خوانده شده بود مأمور
شده است.

از برلین ایضاً اعلا حضرت امپراتور
المان جزوی تکسر مزاج و سرما زدگی داشته اند
لهذا از اطاق خودشان بیرون نمیآیند.

داخلیه

اخبارنامه (فاردو بوسفور) میگوید.
دیروز روایتی در میان بود میگفتند جناب درویش
پاشا پس از آنکه در میان جمعیتی از ازانها و عساکر
شاهانه چند کاوله تفنگ ردو بدل شد (اولکون) را
ضبط نموده است.

از جانب جناب (کونت هانسفیلد) سفیر دولت
المان که اینروزها در صد دعویت بچانن برلین
هستند شب سهشنبه گذشته بمناسبت وداع مهمانی
بزرگی بهیئت سفراء داده شده است. بعضی
از حضرات وکلای فحسام نیز در مجلس مهمانی
مذکور حضور داشته اند.

بموجب امر وارارده سنیة اعلا حضرت
پادشاهی دوباب تدقیق و رسیدگی پاره استدعا

ناجیات که در باب خواهش امتیاز معادن و سایر کارهای متعلق بامور نافع کومیسونی تشکیل یافته است که بعراض و مستدعیات از باب رجوع محقانه رسیدگی نموده آنچه از جمله شایسته قبول و متضمن منافع دولت است با صاحبان آن مستدعیات بمقاوله پرداخته لواحق مقاوله و شروطنامه را بعرض و تصدیق با ابعالی برسانند که پس از اطلاع و صواب دید با ابعالی در میان حکومت و صاحبان استدعا مقاوله و شروطنامه تعاطی گردد و نیز در باب ترقی زراعت و تجارت و اصلاح وضع جنگلها مذاکرات لازم را بعمل آورده تدابیر مؤثر در این باب بکار گیرند .

اسامی رؤسا و اعضای کومیسون مذکور بقرار ذیل است .

دولتآب نامق پاشا رئیس اول
دولتآب کامل پاشا وزیر معارف رئیس دوم
دولتآب رامم پاشا والی سابق یانیه اعضا
و دولتآب رفعت پاشا والی پیشتری سلانیک
عطوفتآب ادیب افندی امین رسومات
عطوفتآب حافظ سعید افندی از اعضای دیوان محاکمات .

سعادتآبان توفیق پاشای فریق رئیس توپخانه .
و رضا پاشای فریق از اعضای کومیسون عسکری . و محمود پاشای فریق از ارکان حرب .
و سعید پاشا مفتش اناتولی . و سلیمان پاشای میرلوا (میرنج) . و عزمتآب جواد بیک سرتیپ .

(جناب بارون ده کالیس) سفیر اوستریا -
بجارتان روز چهارشنبه گذشته به همراهی چند نفر از مهمانان خودشان در اسلامبول بعضی از مساجد شریفه حضرات سلاطین عظام و عمارات قدیم سلطنتی را که در (توپقو) واقع است سیر و تماشا نموده اند .

(مسیو مونزلا) منشی اول سفارت اوستریا که سمت مستشاری دومی سفارت مشارالیه را نیز داشت از جانب دولت متبوعه خود بواسطه تلکراف بن خوانده شده بود لهذا روز سه شنبه

گذشته مومی الیه از راه (وارنه) بجانب وین عزیمت نموده است . (ترجمان حقیقت)

از قراریکه اطلاع حاصل نمودیم بحجه هرزه درایی و یاوه گوئی (جریده حوادث) که چندی قبل در باره روزنامه کرامی (فرهنگ) نموده بود اهالی ایران که در اسلامبول سکنی دارند از طرف خودشان هیئتی بوکالت خدمت جناب جلالآب سفیر کبیر ایران فرستاده استدعا نموده بودند که ترتیب و تنبیه جریده را از با ابعالی رسمخواهش فرمایند . ولی جناب سفیر کبیر ایشان را جواب داده بودند که . اولاً (جریده حوادث) روزنامه قابل و معنایی نیست که مزخرفات آن طرف اعتنای مردمان آگاه گردد . دوم اینکه (دریا از دهن سگ نجس نمیشود) و از جنفک نویسی جریده حوادث و هنی بحالت (فرهنگ) وارد نماید بگذارید عو عو کند تا خودش خسته گردد که نوشتجات او خود در زیر مردمان آگاه موجب بدنامی و رسوائی او است و از اینجمله هر قدر بیشتر بنویسد خود بیشتر رذیل خواهد گردید .

یکی از معتبرین ایرانیان در خصوص اشعار اکراد و بعضی محررین اخبار نامه های تری مطالعات خودشان را نوشته برای درج شدن در اختر بادره فرستاده بودند لهذا صورت آرا عینا در ذیل می نگاریم .

اینروزها خبر شورش اکرادی از ایران میرسد و بعضی روزنامه های تری این ولایت وقایع حالات را هر يك بنوعی مینویسند که هیچیک قابل اعتماد نیست . با اینکه روزنامه های در سعادت بحجه وقوع و مشاهدات انهمه وقوعات غیر منقطع مجرب هستند بر خلاف فوائد مقدسه اتحاد منافع اسلامیت این اتفاق را بقول اهل این بلد (مانند مغربی مال جسته) بدست گرفته و بخند متکذاری بدخواهان اسلام بر خواسته توهماتی را که آنان در تفریق فیما بین مسلمین بحجه منیع و محرک بودن شیخ عبیده اه تبعه صادقه مطیعه دولت علیه عثمانی است القای می نمایند . در تعریف و توصیف اکراد و پرده پوشی بمظالم واقعه و آزاد نبودن چاهت سنی

در ایران با ثبات رسانیده و علاوه بر آن از سرنو به تجدید مسائل منسیه و تحریک سلسله ورشته نفاق و شقاق میردازند در صورتیکه علانیه مشاهده میکنند که از جانب دولت علیه عثمانی زحمت مقتضیه در اثبات عوالم دوستی و برادری بادولت علیه ایران متحمل شده و باین حالت حالیه مضایقه مالیه بقدر لزوم عسکر بسرحد سوق کرده مانع مخالفت اکراد خاك عثمانی بشو رشیان میشوند و اگر شیخ عبیده با پنج شش هزار اعوانش بکمر تیه بدزدی و پنهانی از ولایه و مشیران عسکر به عملی الغله با آن طرف گذشته باستعال آتش فتنه که سالها است بتدارك آن مشغول بوده است پرداخت درسد و بند طرق مصادوآت اوایات فوائد قبول زحمت و مخارج حضور اینقدر عسکر در سرحد را خواهند نمود .

هرگاه محررین روزنامه های موقع خلافت کرا از ارباب دانش و بینش هستند و عواقب امورا بدیده اسلام و ایمان می بینند و میخواهند خود را بحجه اسلامیت عاری از گفتگوی اینگونه واقعه مؤلفه بین المسلمین سازند بجای شرح و بسط تبایات جمعی دینی و مذهبی و اخبار ساخته بی معنی چنانکه چشم داشت اهل خرد از خداوندان دانش است بنصیح نادانان برانگیخته شیخ الجلهلا بردارند یا آنکه اخبار را بدون غرض و بیان رای بنگارند .

اکراد و عموم ملل مختلفه در ایران بجمده بدون اختلاف برادران ملکی و فرزندان يك وطن بوده و هستند و خواهند بود حکومت ایران را اگر عدالت است از آن همه بهره مند میشوند و اگر ظلم است بالسویه پست و بلندی دینی و مذهبی ابداد در میان نبوده و نخواهد بود . اگر از روی نادانی بعضی بفریب کبار شیاطین که همواره بنی بشر گرفتار آن بوده و میباشد رفتار ناهنجار اقدام بنحویکه در عالم رعیت و ملکداری بصلاح وقت اقرب است بتدبیر آسایش آنان خواهند کوشید .

و این نکته را نیز اگر ملتفت بشویم که جنگهای بقاعده چنانکه در جنگ فرانسه و المان دیده شد بی مظلالم مکر و هه بوقوع نماید خواهیم دید تذکیر اکراد داوطلب هر يك از جای برآمده و از بی تاخت و تاز و یغماگری کر بسته اند بی لزوم و موجب خنده امروزه اهل بینش و کریه بی اندازه آتیه مردم با این قدر عقل و دانش است .

بموجب تلگرافنامه مخصوصی که از طهران بتاريخ ۲۰ ماه اکتوبر فرنگی (مطابق ۱۶ ذی حجه) بداره اختر رسیده است درحالتیکه شیخ الاشرار عیسیداه ثانی باهمه اعوان او در نزدیکی ارومی محصور بوده بعد از دادن تلفات بسیار خود از سمت ترکور که در غرب جنوبی ارومی است رو بخاک حکاری فراری شده لشکر یان ایران بتعقیب پرداخته باز خیلی از آنان را تلف نموده اند . هرگاه در اینطرف سرحد گرفتار گردید معلوم است که بکفر افعال زشت خود خواهد رسید . اگر بخاک دولت علیه عثمانی رسید بدیهی است که دولت مشارالیه آن شریر بیباک و ظالم سفاک را حایت ننوده باعتقاد ما راه بخاک خوشان نخواهند داد .

از قراریکه میگویند . سعادتآب ولی رضا پاشا که ازچندی باینطرف در (اشقودره) و آنصفحات بود از آنجا حرکت نموده بدرسعادت وارد شده است .

اطلاع حاصل نمودیم که . جناب عطوفتمآب اسعد بیگ افسندی سفیر پاریس دیروز با واپور پست مارسیل بجانب پاریس که محل ماموریتشان است عزیمت نموده است .

بجهت حاضر بودن در مذاکرات مجلس مبعوثان (پشته) پای تحت مجارستان هیئت وزرای اوستریا با آنجا عزیمت کرده اند . بنا بر این دوسه نفر از سفرای اروپ که در وین اقامت دارند از جمله (سیرهنزی الیوت) سفیر انگلستان بملاحظه اینکه از مذاکرات عده ومهم سیامی مجلس مذکور آگاهی حاصل نمایند نیز اینروزها به (پشته) رفته اند . جناب دولتآب ادهم پاشا سفیر دولت علیه عثمانی هم بدین ملاحظات با آنجا رفته است که شاید درخصوص مسائل شرق مذاکرات عده بمیان بیاید و در آنصورت از مراتب اطلاع حاصل نموده در باب نگاهداری منافع دولت متبوعه خود اقدامات لازم را بکار ببرد .

(وقت)

اخبارنامه (فاردو بوسفور) میگوید .

از جانب امارت بلغارستان تکلیف کرده شده بود که در کومیسسیون مختلط طونه یک نفر مأمور بلغار نیز بمجت عضویت حاضر باشد ولی بتواتر شایع شده است که این تکلیف امارت از جانب بابعالی پروتست شده است .

اخبارنامه (نجست کوار دیان) بموجب کاغذ لندن میگوید .

پیشتر روایت میشد که از جانب دولت انگلیس (لورد ناپیر) بجای (مسیو کوشن) بسفارت اسلامبول معین خواهد شد . اینروزها روایت مذکور قدری قوت حاصل کرده است .

لورد مشارالیه پس از برکشتن از (مادرید) آرزومند این بود که بسلك هیئت سیاسی انگلستان داخل بشود . ولی مسیو کلا دستون رئیس وزرای دولت مشارالیه بخواست یکی را بطور قطعی بسفارت اسلامبول معین نماید و همچنین (لورد کرانویل) وزیر خارجه نیز آرزومند بود سفارت مسیو کوشن را که تا کنون در اسلامبول بعنوان سفیر موقت است بسفارت دائمی و قطعی تغییر بدهد . ولی (مسیو کوشن) این مأموریت یعنی سفارت اسلامبول را نپذیرفته است .

اخبارنامه (دیلی نیوز) بموجب تلگرافنامه که بتاريخ ۱۴ همین ماه اکتوبر فرنگی از لنکرگاه (قاسل نووه) گرفته است میگوید .

امروز مدت مهلت سه روزه که از جانب جناب درویش پاشا در باب خالی کردن اولکون خواسته شده بود منقضی شده است .

اعتقاد حکومت قره طاغ بر این است که قره تخلیه و تسلیم اولکون تابهارآینده بانجام نخواهد رسید . (راسکولد) نام کشتی روس بانجا وارد شده است . کشتی جنگی زره دار (پالسترو) نام دولت ایتالی نیز بجانب (ناپولی) عزیمت نموده است .

اخبارنامه (کران ژورنال) بموجب تلگرافنامه برلین مورخ ۱۶ ماه اکتوبر فرنگی میگوید . از قرار خبرهایی که از لنکرگاه (قاسل نووه) رسیده است . کوماندان کشتیهای جنگی فرانسه

که در آنجا هست با بعضی از تجار اوستریا در باب رسانیدن لوازمات کشتیا (کوتورات) نامه های خودشانرا تجدید نموده است .

کوماندانهای سفائن مختلط آماده این هستند که موسم زمستانرا در خلیج (وندیک) بسر ببرند .

روزنامه (وقت) در ضمن شورش اکراد در ایران ترجمه کاغذی را که میگوید از تبریز باخبرنامه (پل مل کرت) رسیده است در نسخه روز سه شنبه گذشته خود نقل نموده است . در ترجمه از قول اخبارنکار (پل مل کرت) مینویسد . (هنگامیکه ایرانیها کردستانرا استیلا نمودند تعدیات و مظالم فوق العاده را بکار بردند اطفال را با آتش انداخته سوزاندند چنین کردند و چنان نمودند اکراد بالیکه بانتقام بر خواسته اند اینگونه مظالم را در باره ایرانیان نموده اند الی آخره) .

اگرچه مقصود حقیقی رفیق خود ما را از نوشتن اینگونه مطالب بخوبی میدانیم و احتمال کلی هم میروند که در ترجمه تصرفی نیز کرده باشد ولی باهمه اینها ناچار شدیم از رفیق خود بپرسیم که این استیلا کدام وقت و درجه عهد اتفاق افتاده است و از این یکی معلوم میشود که نویسندگان (وقت) از علم تاریخ بکلی بی بهره بوده اند زیرا در هیچ تاریخ استیلای ایرانیان کردستان را ندیده و نشنیده ایم از روزیکه ایران را ایران گفته اند کردستان نیز ایران را بوده است هیچ وقت دولت ایران از قدیم الایام تا حال کردستان را استیلا نموده است و آنصفحات از ابتدای سلطنت ایران تا کنون در زیر تبعیت سلاطین ایران میباشد و نیز خواهد بود از قرار قرینه کلام معلوم میشود که این مستولی کردستان دولت دیگری بوده است و بمقتل که هنگام استیلا تعدیات مذکور نیز بعمل آمده است این یکی نیز معلوم جهانیان است قسمت بزرگ کردستان که بمناسبت استیلا کنون در دست دیگران است تا این نزد یکها تماما در تصرف ایران بود . خلاصه بچاره نویسنده (وقت) میخواهد بدینگونه مغالطات مقصودی که در نظر دارد از پیش ببرد یعنی خیال دارد مظالم و وحشیگریهای حاصیان اکراد را بنوشتن اینگونه اراجیف پرده پوشی نماید ولی

زجت بی جا و مشقت پیوده است نخواهد شد .
 ما نوینسده (وقت) کردها را می شناسیم اروپا را
 نیز بدینگونه تصرفات در باره کردها پس
 از اینهمه وحشت و مظالم حسن ظن حاصل نتواند
 شد و مشتبه کردن اروپا هم خیلی مشکل است
 و کاری نیست که بقوت قلم نویسنده وقت و همراهان
 او از قوه بفعل برآید .

کاغذی است که از بغدادجهه طبع در اختر
 فرستاده اند .

مدتی بود که محسن بقعه شریفه حضرات
 کاظمین علیهما السلام که در بغداد واقع است مندرس
 و مشرف بخرابی شده بود و کسی از صاحبان برو
 احسان همت بتعمیر آن بقعه مطهره نکمناشته بود
 تا اینکه از سال گذشته ثواب مستطاب والا
 معتمدالدوله فرهاد میرزا فرمانفرمای ممالک فارس
 که در علم و فضل و کمال هرگاه یکنه ایران
 خوانیم سزا است و شاهد این مقال تالیفات کثیره
 و متعدده آنجناب است که هر یک مستغنی از مدح
 و توصیف و بیان است . و در مراتب دینداری
 و خدائشناسی اگر وحید دورانیش کویم یحیا
 است و برای اثبات این مدعا در بها و شمعدانهای
 متعدد نقره که از سالهای گذشته تاکنون ساخته
 و بعبات عالیات فرستاده اند هر کدام کواهی
 هستند عادل .

گذشته از آن برای مصیبت زدگان مهاجرین
 که از نظم و تعدی دشمنان آواره دیار و وطن کشته
 باسلامبول پناه آورده و هر یک از صاحبان حیات
 و غیرت اسلام برای آن بیچارهگان اعانتی بفرار خور
 حال خود میدادند ثواب مستطاب معظم الیه نخستین
 شخص از ایران بود که در این عمل ثواب بر همکنان
 تقدم فرمودند .

از کمال عدالت و انتظام ایشان ممالک فارس
 امروز محسود جمیع ممالک ایران است صیت عدل
 و مملکتداری آنجناب در افاق مشهور است .
 حتی مکرر خوش رفتاری و نیک کرداری ایشان
 و حسن سلوک که باتباعه داخله و خارجه دارند
 در روزنامه های فرانکستان دیده و شنیده شده
 است .

خلاصه از سال گذشته بخاطر ثواب مستطاب

والا رسید که محسن مطهر کاظمین علیهما السلام را
 بکلی برداشته از سرنو بنا نمایند . چون از قدیم
 بنای محسن مقدس تنها عبارت از دیواری بود که دور
 آن کشیده شده بود . لهذا ثواب مستطاب والا
 بعالیجاه محبت و نجات همراه افتخار محسن وکیل
 الدوله انگلیس و شهسدر دولت علیه عثمانی .
 کرمانشاهان که از اعظم تجار و معتبرین می باشد
 ساخته شدن این بازار محمول فرمودند و ایشان
 نیز بعمده التجار حاجی عبدالهادی تاجر
 استرآبادی که از معتبرین تجار ایران و مقیم کاظمین
 علیهما السلام و در امانت و دیانت مشهور خاص
 و عام است محمول نمودند . پس از اجازه از
 ولایت جلیله بغداد شروع بکار نموده سرداب
 محکم و بزرگ برای جنسها درست و بالای آن
 حجرات بجهت سکنا ی طلاب بنهادند همه طاقها
 از کج و آجر و جلو بنا (کاشی) کار خواهد شد .
 کاشی بر مخصوص از فارس فرستاده اند . و تا کنون
 برای تعمیر آن بنای مقدس زیاده از بیست هزار
 تومان خرج شده است و تا اتمام کاشی کاری و فرش
 و غیره بیش از چهل هزار تومان صرف خواهد
 شد . خداوند سبحانه توفیقات آن وجود مبارک را
 بیفزاید .

ادیب فاضل از بکامل سخن سنج یکنه
 شاعر فرزانه آقای میرزا و قار خلفه حرم وصال
 که از جمله فضلی این زمان ایران است قصیده
 که دارای ماده تاریخ این بنای مقدس و نیز
 متضمن سه بیت از خود ثواب مستطاب معتمدالدوله
 اهلبه است انشاد و بادهاره اختر انقاد داشته
 و ضمنا طبع و نشر آنرا در اختر خواش نموده
 بودند . اینک صورت آراذیلا می نگاریم .

قصیده

یا لها کعبه لئیل مراد
 من ضجیعین کاظم و جواد

هوسبط و اکرم الاسباط
 ذاک جد و اشرف الاجداد

مدنی زادگان مکی اصل
 که از ایشان چو کعبه شد بغداد

آن سلیل نبی کزیده حق
 موسی کاظم آن امام عباد

و این امام نهم تقی کزین
 مایه هر کشاد و اصل رشاد

آن سمی پیبری کامد
 دفع فرعون شوم ذی الاوتاد

و این ناساج مکر می که بود
 خیر من کان ناطقا بالضاد

بقعه و محسن این دوشاه که هست
 خلد بنیان و آسمان بنیاد

مدتی بود تا چنانکه سزید
 کس بنای ز نو در آن نهاد

تا که از صدق عم شاه عجم
 والی ملک جم ابو الابداد

شاهرا معتد بکشور فارس
 فارس از داد او بود آباد

رنجها برد و کنجها بخشید
 مرز دهر صانعی دوچندان داد

طاقهایش وسیع کرد که شد
 جای زوار و معبد زهاد

پس بفرمود این سه بیت کزین
 هم ز خود کاوست در سخن استاد

این بنای رفیع کشت پیای
 از سبک آل مصطفی فرهاد

یا (غفور) است سال تاریخش
 که خداوند مغفرت بدهاد

بالبیول و زوجها و ابیه
 بار رسول و آله الابداد

سر برآورد و هم سرود (وقار)
 کرد کارش دهد مرام و مراد

خارجیه

اخبارنامه (مهور بال دیلوماتیک) میگوید .
 اینروزها (اتن) مرکز نتیجه حاصلات دیپلوسی

دولتهای اروپا شده است .

دولتهای بزرگ در باب نگاهداری آسایش بدر بار اتن بیانات مؤثر اظهار داشته اند بنابراین دولتهای اروپا صواب ندیدند که در چنین وقت نازک یونانستان از سفرای ایشان خالی بماند . این است که دولت فرانسه (کونت دوموینی) را بسفارت اتن معین نموده است . کونت مشار الیه در مجلس کونفرانس اسلامبول و کونکرت برلین حضور داشته و در مسائل شرق دارای اطلاعات کامل است . و اینروزها از پاریس باتن عزیمت خواهد نمود .

دولت المان نیز (مسیورا دو یچ) را که در پاریس سمت مصلحتگذاری داشت بسفارت اتن معین نموده است . مشارالیه از چند سال باینطرف در شرق مامور خدمات دیپلوماسی دولت المان بوده طرف امنیت و توجه پرنس بیمارک است .

دولت اوتریان نیز (پرنس وده زده) مستشار سفارت (روم) را باینچیکری اتن مامور نموده است . در این نزدیکی هیئت سفرا در اتن کاملاً جمع خواهند شد .

اخبارنامه (دلی نیوز) میگوید . در مقابل تدارکات جنگی دولت یونان دولت عثمانی نیز در شهرهای (یانیه) و (تراله) بجمع آوری لشکر مشغول است . بدولتهای اروپا نیز اطلاع داده شده است که ایالتین مذکور بوجهی یونانستان و اکذار نخواهد شد .

اخبارنامه (مورنین پوست) میگوید . مجلس مبعوثان یونان بمناسبت پاره ایضاحات و بیانات (مسیو کومندروس) (مسیو تریکوپلی) رئیس وزرای سابق یونان را مورد مؤاخذه داشته میگویند . در باب مسئله حدود رئیس مشارالیه بدون تحصیل وعده معاونت دولتهای اروپا تدارکات سفری پرداخته است .

کاغذ از وقایع نکار اختر از تبریز
از نشر یف فرمای جناب مستطاب سپهسالار

اعظم مشیرالدوله البته اطلاع دارید از روز ورود تبریز همدستان بجمع و ترتیب و فرستادن لشکر و مهمات برای تادیب اکراد مصروف است . بمحض ورود ایشان بشهر اهالی تبریز را جان تازه و حیات بی اندازه داده شده از روز ورود ایشان او باش واجامری که سبب سلب امنیت اهالی بودند کویا همگی قالب بیجان شدند و پای دزد و دغل بنوعی کوتاه گردیده و امنیت حاصل شده که چندین سال بود مردم اینگونه امنیت را ندیده بودند . سبحان اه وجود یک شخص با کفایت چه قدرها مؤثر میباشد . نرخ نان باوجود این غائله و اغتشاش در صدی پنجاه تنزل کرده حالا چادارد که روزنامه کرامی (ایران) از روی حقیقت بنویسد که تبریز در نهایت امن و امان و اهالی مشغول دعا کویا اعلا حضرت پادشاهی میباشد .

لاجرم عنایت خاصه خداوندی باهل آذر بایمان شامل بود که جناب مستطاب سپهسالار اعظم نشر یف فرمای این ملک شدند .

معلوم است حضرت مستطاب اشرف والا ولیعهد یکسفر بیشتر نیست در اطراف ایشان مردمان بی کفایت پیشکار شدند و واقعات را بطوری در حضرت ایشان مشبه نمودند که از هیچ جاو هیچکس خبرند اشتند و بدار خلافت عرض نمیشد در حالتیکه اکراد شورش نموده بسیار جاهار قتل و غارت نموده از هیچ کونه ظلم و تعدی فروگذاری نمیکردند پیشکاران آنحضرت همه را تکذیب و مسئله را خدمت حضرت والا مشبه میکردند تا کار بجایی رسید که اکراد بفرغت خاطر جمعی کثیر را مظلوماً بقتل رسانیده و دهات و قصبات را تاراج نمودند .

البته تفصیل وقایع اکراد را از خارج شنیده اید جزو آنکه رئیس طائفه منکور است از سوء تدبیر و عدم کفایت آقا شاهزاده فرزند موبد الدوله مرحوم حاکم ساوجبلاغ عاصی شده و از طرف شاهزاده امر بدستگیری او شده بود که جزو آقا کریمخته و بشیخ عبیده ملجی کشته عبیده اشمار اکراد غارتگر را شورانیده و جمع کرده با ازدحام زیاد علی الغفله بساوجبلاغ هجوم آوردند آقا شاهزاده چونکه استعداد مقاومت

در خود ندید فرار را برقرار اختیار کرد اکراد بعد از تسلط بساوجبلاغ رو بطرف (میان دو آب) گذاشتند محمد حسین خان بختیاری بایست سی سواره خود و سلیم خان چارداولی و حاجی میرزا ابوالقاسم حاکم میان دو آب باقلیلی از سوارهای خود بادو یست نفر اکراد که داخل میان دو آب شده بودند بمقابله و مقاتله پرداختند جمعی از اکراد را کشته باقی را فرار دادند اکراد جمعیت زیاد برداشته دوباره هجوم نمودند از ظهر تا شام دعوا بود شب طرفین دست از دعوا کشیدند صبح اکراد ملاحظه نمودند که جمعی کثیر از ایشان کشته شده است در حالتیکه جمعیت زیاد از اکراد بایشان ملحق شده بوده است داخل میان دو آب شده اهالی آنجا را قتل عام نمودند زنهارا پستان بریدند انبارهای کام و علف را آتش زده اطفال را میان آتش انداخته سوزانیدند جناب ملا محمد جعفر که از معتبرین علمای آنجا است گرفته و ممرض عرض او کشته بعد سرش را بریدند از ظلم و غداری چیرنی فرونگذاشتند سلیم خان و محمد حسین خان بختیاری بمراغه آمده مقرب الخاقان علی خان سوارهای خود را جمع نموده با آن دوسر کرده جلو اکراد را نگاه داشته کیفیت را به تبریز خبر دادند . از تبریز دوفوج سر باز بسر کرده کی آقاخان سرتیب و بعد از آن دوفوج دیگر بریاست حاجی صدرالدوله و متعاقب آن سه فوج دیگر بسر کرده کی مقرب الخاقان اعقاد السلطنه روانه فرمودند این هفت فوج باهفت عراده توپ بطرف بناب روانه شدند . و اکراد با جمعیت زیاد به قصبه بناب هجوم آورده بودند قبل از رسیدن افواج جناب فضائل آقا حاجی آقا علی قاضی بناب کفن بدوش انداخته اهالرا تشجیع و تحریص بمقاتله و مدافعه اکراد نموده سنکرها بسته شیرانه مقابل نمودند در نهایت شجاعت خودداری و مدافعه نمودند و تا سه روز دوخورد داشتند که روز سیم قوه تادیبه رسیده و سه روز متوالی در میان عاصیان و لشکریان قتال شدیدی شده سوارهای محمد حسین خان بختیاری و علی خان در این جنگ مردانکیها کرده و داد مردی داده اند . و از تدبیر مقرب الخاقان اعتماد السلطنه بقدر هشتصد نفر از اکراد تلف شده بقیه السیف تا میان دو آب فرار کردند .

فرقه دیگر از اکراد که بقدرده هزار نفر بوده اند بطرف ارومیه هجوم نموده اند اقبال الدوله جنگ

خوبی کرده اند چون جمعیت اکراد زیاد بود از تبریز استمداد کرد تیمور پاشا خان بمعاونت اقبال الدوله مامور کردید مشارالیه با همت هزار سوار و پیاده و هشت اراده توپ روانه آنصوب شده امروز خبر رسید که وارد ارومیه شده و جنگ بسیار خوبی کرده عاصیان را بعد از تلفات زیاد از دور ارومیه دور کرده اند از طرف دارالخلافه هم دوازده هزار لشکر با هجده اراده توپ ته پر بسر کرده کی نواب مستطاب والا حشمة الدوله (۱) مامور تادیب اکراد شد از طرف دیگر جناب حسنعلی خان با سه هزار نفر سواره و پیاده باردوگاه بناب رسیده اند . از قرار یکم معلوم میشود تا پانزده روز دیگر بقدر پنجاه شصت هزار نفر قشون مکمل در این طرف سرحد اردو خواهند زد آدم مخصوصی باردوی همایون فرستاده ام اخبار و وقوعات را مینویسد و هفته دیگر آنچه خبر رسد مفصلاً خواهم نوشت .

در آن بین که جناب قاضی (بناب) با کردها مدافعه داشتند نخست اکراد سنکری را از اهالی بناب ضبط کرده اند فردای آروز حوالی صبح اهالی بکمال جان فشانی حمله کرده عاصیان را از سنکری بیرون نموده و آنان را از دوسه سنکر خودشان نیز عقب نشاندند بودند .

در حق جناب قاضی بناب نوازش ملوکانه شامل شده بواسطه تلکراف لقب سیف العلمانی بایشان اعطا و پانصد تومان نقد و پنجاه خروار غله بر مقررئ سالیانه جناب ایشان افزوده شد و هر چه خسارات بایشان رسیده است از جانب دولت مرجهت خواهد کردید .

در کتاب (سرخ) اوستریا قهره در باب مهاجرین مسلمانان بلغارستان نوشته شده بوده است فقرات مذکور عالم پولیتیک اروپا را خیلی متأسف و متأثر داشته است . آنانکه در باب تسلیم اراضی بدولت علیه عثمانی اسناد تأتی و تأخر میدهند از حرکات مأمورین بلغارستان که ششماه است در باب معاودت مهاجرین دفع

(۱) وفات مرحوم حشمة الدوله در نزد یکی صابن قلعه بواسطه خبرهای تلکرافی چند روز بیشتر نوشته شده است .

الوقت نموده بعد از های بی معنی کار آگاهان اروپا را فریب داده و کول زده اند تعجب خواهند نمود .

چندی پیش از این رئیس هیئت مدیران بلغارستان که بعزم جلب مرجهت عمومی درباره بلغاریان پای تخته های دول اروپا یکان یکان میکشت در جواب بانعالی و سفرای دولتهای بزرگ در خصوص عدم امکان معاودت مهاجرین عذرهای کونا کون میآورد که بوسیله همین عذرهای بی معنی مدتها مصیبت دیدگان مهاجرین بیچاره در سرحد منتظر بودند که آیا کدام وقت مامورین بلغارستان بسررحم آمده درهای وطن عزیزا بروی آنان باز خواهند کرد .

فقراتی را که در کتاب مذکور در این باب نوشته شده است هرگاه بدقت مطالعه بشود باینگونه حرکات بلغاریان دوسبب بنظر میآید . نخست این است که میخواهند مسلمانان را بکلی از بلغارستان بیرون نمایند . دوم بهمین ملاحظه یعنی برای پیشرفت این مقصود خیال دارند اموال و املاک مسلمانان را که بیشتر غصب نموده اند بصاحبان آنها پس ندهند .

(ترجمان حقیقت)

اخبارنامه های فرانسه مینویسند . در کتاب (زرد) دولتی فرانسه نوشتجاتی که متعلق بمسائل شرق است از جانب حکومت تأییدت روز دیگر بمجلس مبعوثان داده خواهد شد .

اخبارنامه های لندن بموجب تلکرافنامه (لاهور) مورخ ۱۵ ماه اکتوبر فرنگی میگوید . از جانب والی هندوستان بمناسبت برکشتن بعضی از امرا و سرداران که در جنگ افغانستان بوده اند دربار حکومت هندوستان بطور فوق العاده اجتماع نموده همه سرداران و صاحب منصبان در نزد والی هندوستان معرفی بعمل آمده از جانب والی مشارالیه بهر کدام از ایشان بفرخور حال خلعت و هدایا داده شده بعضی از امرای هندوستان را که در جنگ افغانستان بدولت انگلیس معاودت نموده بودند شمشیرهای کرانها اعطا شده است . پس از آن (لورد در بیون)

خطابه خوانده از امرای هندوستان که در جنگ افغانستان اظهار هواخواهی و معاونت نموده بودند اظهار تشکر و سپاسداری نموده از حسن جریان مناسبات دوستانه در میانه امرای مشارالیم و مامورین انگلیس بیان خوشنودی نموده است .

اخبارنامه (کورسپوندانس پولیتیک) بموجب کاغذی که از لندن بشارخ دهم همین ماه اکتوبر فرنگی گرفته است میگوید .

خطابه که از جانب مسیو کلادستون پیشتر در مجلس مهمانی امین شهر (بیکار بیک) لندن خوانده شده است بمنزله آینه افکار و نیات در بار انگلستان است .

وضع حاضر (ایرلند) و اختلاف دولتهای بزرگ در باب سخت گیری بدولت عثمانی سبب عقب ماندن مسئله شرق شده است .

مسیو کلادستون در لندن هنگامیکه (لورد دوفرین) سفیر انگلیس مقیم پترسبورگ و (لورد و دروسل) سفیر برلین را در خانه خود پذیرایی نمود از مذاکرات ایشان آگاهی حاصل کرد که دولتمندان و روس خیال حرکتی در مسئله شرق ندارند . علاوه بر آن خبرهایی که از پارلیس ورژم میرسید نیز در باب مسئله شرق بدین زمینه بود . بنا بر این چنان بنظر میآید که مسیو کلادستون بناچار از پاره حرکات سخت گیری برضد دولت عثمانی صرف نظر نموده است .

چون افکار عمومی انگلستان نیز برضد تدابیر سخت گیری در باره دولت عثمانی است این است که از جانب وزیر خارجیه انگلیس تلکرافنامه بدولت یونان فرستاده شده ضمناً یونانستان را از عدم معاونت دولتهای اروپا یادآوری نموده آنان را در کارهای شرق بصبر و تأتی سپارش کرده است .

مسیو کلادستون معتقد این بوده است که هرگاه در آینده (مسیو کامبنا) بمقام ریاست وزرای فرانسه برسند وزیر اعلا حضرت امپراتور روس از مشاغل سلطنت استعفا و کناری جوید

آنوقت بمعاونت و دستگیری (مسیو کامبسا)
و دولت روس در مسئله شرق مداخله نموده مقصود
خود را حاصل تواند نمود .

اخبارنامه (اینکلند) کاغذی از اخبار نکار
خود که در آسیای میانی دارد گرفته در صحایف
نخود نقل نموده بود چون بعضی مطالب کاغذ
مذکور دارای اهمیت و طرف تعلق بدولت علیه
ایران داشت لهذا لازم دیدیم که ترجمه آنرا با آنکه
خیلی مفصل بود بعینه ذیلا بکاریم اینک ترجمه
کاغذ مذکور .

ترجمه

اخبار نکار مینویسد در باب مواقع (قراز
بووسکی) و (چکیشلر) و (قزل عورت) که موقع
مثلی در ساحل بالایی دریای خزر تشکیل کرده
است بیشتر شرحی بشما نوشته بودم اینک بکارش
تفصیل آن پرداختم .

هرگاه در خصوص آبیاری و شخم اراضی
مذکوره اعتنا و دقت بشود آنجاها بدرجه بلند
آبادانی خواهد رسید . بنا بر این بدیهی است
که دولت روس پس از استیلای آنجاها بوجهی
از تصرف آن مواقع صرف نظر ننموده و بهیچگونه
اخطارات و تنبیهات از آنجا عقب نخواهد کشید .

ولی در ممالک مذکوره یک مواقع مثلث دیگری
نیز هست پالینکه دولت روس آن مواقع را مدتی
است لکد کوب لشکر خود ساخته است باز در ظاهر
بطور رسمی بجزک جاهای استیلا شده روس
داخل نشده است . با اعتقاد من در صورتیکه
پولیتیک ممانعت توسیع حدود روس در آن سامان را
اقدامی بشود هنوز زمان اعاده آنجاها بصاحب
قدیمی و حقیقی آن که دولت ایران باشد نگذشته
است . و این مواقع سه گانه که نام برده شد
عبارت از مواقع (قزل عورت) و (وداچات) و مسکن
قبیله (عشق آباد) است که این مواقع سه گانه
(آقخال) را تشکیل میکنند .

رودخانه (ترک) در پایین مواقع مذکور
و موقع (میخالوفسکی) که طبعاً استعداد بودن
مرکزی راههای آهن آسیای میانی را دارد در
سمت بالایی آنجا اتفاق افتاده است . آبهای
(سامبار) و (چاندیر) پارچه از آن مواقع و کوههای

متسلسل قاربات نیز قسمتی از مواقع مذکور را
تشکیل میکنند .

در قطعه آسیا مواقعی را که در بالا ذکر نمودیم
هرگاه نظر کرده شود معلوم خواهد کرد که
مساحت سطحی مواقع مذکور از کوههای
قاربات سختتر است . کوههای مذکور از
(قزل عورت) گرفته تا موقع (عشق آباد)
از کلس عادی مانند حصار محکمی شده است .
یک سمت کوههای مذکور صحرایی است که
اکنون مرکز اردوی (جنرال اسکوفلف
است . هرگاه در آنجا کار زراعت بزیر نظر
دقت و اعتنا گرفته شود موقع بسیار منبت و حاصل
خیر تواند شد . این است که روسها پیش از همه
اقدامات نخست استیلای این مواقع را در نظر
دارند .

بیابان مذکور را کوههای بلند قاربات از
صدمه بادهای سرد که از جانب شمال و (سبریا)
میوزد سپرده نگاهداری میکنند .

سمتهای شرقی و غربی اراضی که در اطراف
صحرای مذکور است با اقتضای وضع طبیعی در مقابل
بادهای گرمی که از جانب جنوب شرقی خراسان
میوزد افتاده است لهذا بادهای سرد و غیر نافع را
که از دریای سفید برخاسته از روی بحر خزر
با نصفیات منتهی میشود تأثیری در اراضی
مذکور نتواند نمود .

چنانکه در کاغذ گذشته نوشته بودم منبت
و محصول خیر بودن اراضی مذکور متوسط
بودن آب و آبیاری است هرگاه بتجرب در پای
خزر بواسطه ابرها دائم الوقوع میشد آن سرزمین
منبت و آباد ترین مواقع ربع مسکون بودی .
در غیر موسم باران ابرهایی که از بحر دریای
مذکور جمع میشود از روی رودخانه (سامبار)
گذشته در بعضی جنگها که در آن طرف واقع است
بارش میکند . بنا بر این روسها نیز اعتراف دارند
که مواقع مذکوره منبت و آبادترین مواقع دیگر
است .

از قبائل ترکان قبیله (کوکلان) که در آن
نواحی هستند از بیم تعرض قبیله (آقخال)
نمیتوانند رفته در اراضی مذکور توطن نمایند .
قبیله (آقخال) هم از ترس اینکه مبادا ایرانیها بپوش
آورده آنان را معرض قتل و غارت نمایند از مساکن
خود که دارند بیرون رفته بزراعت و آبادی

آنجاها نمی پردازند .

اگرچه کاهی از قبائل ترکان طسوانف
(کوکلان) و (آقخال) به مواقع آمدورفت میکنند
ولی هیچکدام زیاده بریکماه و دوماه در آنجاها
اقامت نمیکند .

موافق وضع جغرافی مواقع مذکور از قارو
دولت ایران است آنانکه از قبائل (کوکلان)
و (آقخال) در (قاری قلعه) اقامت و مسکن
دارند باینکه مالیات هم بدولت ایران میدهند باز
(پتروسویچ) میگوید تبعیت قبائل مذکوره
بدولت ایران بطور رسمی است و این مطلب را
بدلائل متعدده اثبات میکنند . از جمله میگوید
دولت ایران از چند سال باینطرف است که از قبائل
مذکور نتوانسته است مالیات بگیرد . علاوه
بر آن از اهالی ایران هیچکس از بیم قبائل
مذکوره با آنجا نمیتواند تردد نمود مگر اینکه
از قشون ایران همراه داشته باشند . بنا بر
این میتوان گفت که مواقع مذکوره از تصرف
ایران در رفته و از اراضی روس معدود است .

اگرچه روسها در مواقع (تارساق خان)
و (قزل عورت) و (باچی) پاره استحکامات ساخته
و در مواقع سه گانه مقداری از قشون روس را
گذاشته اند ولی با همه اینها ظاهراً تاکنون آنجاها را
نمیتوان گفت که از اراضی استیلا شده دولت روس
است . ولی این ادعا را دولت ایران در مقابل
روس از پیش نتواند برد مگر اینکه دولت دیگری
در اینباب حق مالکیت دولت ایران را قوت داده
از جنگ روس بیرون آورد و الا در این نزدیکی
دولت روس استیلای مواقع مذکوره را بطور
رسمی اعلان خواهد نمود .

زیرا قشون فرستادن دولت ایران بموقع
(قاری قلعه) محتاج بمخارج کزاف و طول زمان
است ولی دولت روس علاوه بر اینکه اکنون
در آنجا مقداری قشون دارد نیز میتواند در اندک
مدتی اردوی مرکب از پانزده هزار نفر با آنجا
کسب نماید . لکن اکنون اگرچه در باب
اثبات اینکه اراضی مذکوره بکدام یک از دولتن
ایران و روس تعلق دارد اشغال نمودن و در این
خصوص تفصیلات دور و دراز نوشتن بهبود
بنظر میآید . باز مختصری در اینباب نوشتن
حالی از فائده نیست .

در سال یک هزار و هشتصد و هفتاد و هفت میلادی بموجب نقشه قطعه مذکور که بواسطه کومیانی (الن) طبع و نشر شده است مواقع سه کانه مذکور در خارج حدود ایران و در داخل خاک روس نشان داده شده است. در سال ۱۸۷۹ میلادی در نقشه که از جانب اخبار نکار کازت (دبلی یوز) برای نشان دادن خط حرکات اردوی روس برداشته شده است مواقع مذکور به برخلاف نقشه کومیانی (الن) در داخل قلمرو ایران نشان داده شده است که این نقشه را صاحب منصبان روس بنظر استهزا دیده باشند و میگویند که این مواقع مدتهای مدید است درزیر استیلای روس است. (جنرال پتروویچ) نیز این ادعا را تصدیق نموده میگوید حق تصرف دولت روس در مواقع مذکور به بیشتر از حقوق مالکیت دولت ایران است. چون جنرال مومی الیه سمت والیکری همه ولایات روس را که در سمت شرقی دریای خزر واقع است دارد لهذا میتوانیم گفت که این فقرات را جنرال مومی الیه از هیئت حاضر وزیرای انگلستان که بزعم آنان دولت روس در سمت آسیای میانی در خیال وسعت دادن حدود ممالک خود نیست بهتر و خوبتر میداند.

سبب اینکه دولت روس استیلای اراضی مذکور را تاکنون بطور رسمی اعلان ننموده است این است که میترسد پیش از اتمام مقصود خود دولت ایران برضد این مراتب برخوایسته در میان دولترین باعث وقوع اختلاف گردد. و نیز به لحاظ این است که پس از اتمام مقصود همه اراضی استیلای شده آنجاها را بیک دفعه رسماً اعلان نماید.

چون دولت روس میداند هرگاه استیلا و تصرف اراضی مذکور را اعلان نماید دولت انگلیس فوراً بنقشه ممالک ایران که اکنون در وزارت جنگ دولت مشارالیه محفوظ است مراجعت کرده مواقع مذکور را در داخل ممالک ایران خواهد دید. لهذا دولت روس یقین دارد که بمحض شیوع این اعلان دولت انگلیس تحدید حدود ایران را لازم دیده و مراتب را بدولت ایران حالی خواهد نمود. و از این یکی دولت روس سودمند نتواند شد سهل است که حدود ایران نیز معین خواهد گردید. حال آنکه دولت

روس در ظاهر اصل مقصود خود را چنان جلوه داده است که میخواهد قبائل ترکمان را که در ظاهر و بطور رسمی تابع دولت ایران بوده در حقیقت بوجهی متابعت و مطاوعت ندارند آنان را بدائرة انقیاد داخل نماید. این است که از اکنون اعلان استیلای اراضی مذکور را مناسب ندیده تأخیر این مطلب را صواب میدانند.

خلاصه موافق منافع انگلیس بایستی جلو این حرکات دولت روس که در باب توسیع حدود در سمت آسیا در نظر دارد گرفته شود ولی تاکنون از هیچ طرف اقدامی در این باب نشده است و دولت مشارالیه بدون مانع اسب خود را در سمتهای شرقی و غربی آسیا میآورد و هیئت حاضر وزیرای انگلستان در حالتیکه از نگاهداری منافع اروپ عاجز دارند بدیسی است که بوجهی از آسیا حمایت نتوانند نمود.

ایک دولت روس در آنصغیمات بفتوحات پی در پی قبیله را پس از دیگری استیلا نموده پیش میرود و حدود خود را از هر سمت وسعت میدهد و خواهد رسید روزی که راه شهرهای (مشهد) و (هرات) و استرآباد تماماً بدست استیلای قزاقهای روس افتاده است. و آنوقت خواهیم دید که دولت مشارالیه برای استیلای هندوستان و سایر مستملکات شرقی (ما) انگلستان) مشغول آماده نمودن قوت لشکری بزرگ و کافی است. و اینهمه را در عنقریب زمان برای العین مشاهده خواهیم کرد.

با همه اینها بگذارید (دوک دوارکابل) که هوا خواه قدیمی و دوست صمیمی دولت روس است باز در محافل و مجالس بگوید (جاهایی که در سواحل دریای خزر دولت روس استیلا میکند عبارت از صحرای خشک و بیابانهای لم یزرع است) در سال ۱۸۷۸ میلادی (جنرال لوماکین) و قتیکه میخواست تا (عاشق آباد) طریق از بیراهه کشف نماید بهمین اراضی که مواقع سه کانه مذکور را تشکیل میکنند رسیده آنجا را کشف نموده بود.

در حین حرکت جنرال لوماکین و رسیدن بمواقع مذکور یکی از اخبار نگاران روزنامههای پترسبورگ نیز همراه اردوی جنرال مشارالیه بود. اخبار نگار مذکور در خصوص وضع این اراضی

میگوید. (آب رودخانه (اترک) که تا اینجا مانند سیلاب و غیر صاف بود در این حوالی صافی حاصل نموده و دو طرف مواقع مذکور به پرازیات کونان کون و مزین از شکوفهای رنگارنگ است. و گیاههای سبزه در مراتع بقدریک (متر) بلند شده بود.

در کوههای آنحوالی درختهای تک (خودرو) خیلی بوده از هر جانب کبکهای منقش نیز دسته دسته در پرواز و خرام بودند. در مسافت هشتاد و پنج میل بیشتر که موقع (چات) نام دارد و براسامه پاره قلاع و استحکامات دیده شد لهذا از آثار آن غرابی استنباط توان نمود که در قدیم الایام اینجا استیلا شده است. و در اینجا سواحل رودخانه مانند باغچههای پرمیوه در نظرها جلوه میکرد. اراضی مسطح آن نیز بادرختهای جنگلی مستور بود. این مواقع برای چراگاه اغنام و چارپایان مرتع بسیار خوبی است.

خود جنرال (پتروویچ) نیز در خصوص وضع مواقع مذکور به کاغذی بوزیر مستملکات روس نوشته ضمناً اظهار داشته است که (خاک و هوای مواقع سه کانه مذکور نهایت استعداد را دارد هرگاه (افغان) یعنی مسکن ترکمان تکه استیلا بشود از تمام روس گروه گروه فوج فوج مهاجرین باینجا آمده در اندک زمانی بدرجه آبادی تواند رسید.

(جنرال باکروالتین) که یکی از سیاحان آسیا و در سال ۱۸۷۳ میلادی در آنصغیمات سیاحت داشته است در باب استعداد آنجاها میگوید (دولت ایران مواقع مذکور را که از جاهای منبت و محصول خیر و آبادترین مملکت خودش است بکمال خواهش خود میخواهد مانند رشوت بدولت روس واگذار نماید. چون اطلاعات جغرافی کارآگاهان انگلیس بدرجه کمال نیست از آنجهه جاهایی را که دولت روس از ایران ضبط نموده است جاهای بایر و خالی از سکنه و بیابان یاد نموده خودشانرا اغفال میکنند که در حقیقت این یکی بالاترین درجه جهالت و خیانت است.

طاهر